

กระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกตามหลักศีล 5

แก่เยาวชนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

A Process of Strengthening the Conscience of Five Precepts to Youth in School, Chiang Mai Province

สุนทรี สุริยะรังษี

Soontree Suriyarangsee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, Thailand

E-mail: sittichai_mcu@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อพัฒนาและทดลองการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมนัย 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการและผลลัพธ์การเสริมสร้างจิตสำนึกแห่งความดีงามตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มนักเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ก่อนการอบรมและหลังการอบรม และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) กับผู้อำนวยการและครูโรงเรียนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และการใช้วิธีการอบรม 2 วันโดยพระนิสิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา กระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกหลายวิธีการ เช่น การบรรยาย โดยใช้สื่อ เช่น วีซีดีภาพ เพลง เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ ทางโรงเรียนได้จัดทำกิจกรรม คือ กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมการทำบุญ ใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้ง ในวันสำคัญทางศาสนา การฟังเทศน์จากพระสงฆ์ในวันนั้นๆด้วย กิจกรรมการศึกษาธรรมศึกษา ชั้นตรี โท และเอก แต่กิจกรรมการรักษาศีล 5 ในโรงเรียน ยังไม่มีโครงการที่ปลูกฝังในเรื่องของศีล 5 ในการเรียนรู้และเสริมสร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง

2. พัฒนาและทดลองการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย โดยทำตามแผนการอบรมตามหลักศีล 5 ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย เช่น แสดงบทบาทสมมติ แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปราย สื่อหนังสือพิมพ์ Power Point และสื่อจาก CD และสื่อ DVD เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจมุมมองต่างๆ มากขึ้น ตลอดจนได้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหมายของศีล และโทษของการไม่รักษาศีล โดยการเสนอเป็นเรื่องราวผ่านตัวละครต่างๆ ที่นักเรียนได้คิดเรื่องขึ้นมา

3. ผลลัพธ์การเสริมสร้างจิตสำนึกแห่งความดีงามตามหลัก ศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์จากแบบสอบถามก่อนและหลังการอบรมในจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน อายุตั้งแต่ 14-15 ปีที่อยู่ในระดับมัธยมต้น พบว่า เพศชายหลังได้รับการอบรมมีทัศนคติที่ดีขึ้นในศีลข้อที่ 1 เพิ่มขึ้น 7 คน ศีลข้อที่ 2 มีทัศนคติที่ดีขึ้น 18 คน และศีลข้อที่ 5 มีทัศนคติที่ดีขึ้น ส่วนในศีลข้อที่ 3 และข้อที่ 4 มีทัศนคติยังไม่ชัดเจน คือ มีทัศนคติคงเดิม ส่วนเพศหญิงหลังได้รับการอบรมมีทัศนคติที่ดีขึ้นในศีลข้อที่ 1 เพิ่มขึ้น 3 คน ศีลข้อที่ 2 มีทัศนคติที่ดีขึ้น 7 คน ศีลข้อที่ 3 มีทัศนคติที่ดีขึ้น 5 คน และศีลข้อที่ 5 มีทัศนคติที่ดีขึ้น 7 คน ส่วนในศีลข้อที่ 4 มีทัศนคติไม่ชัดเจน คือ มีทัศนคติคงเดิม ในด้านพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่ พบว่านักเรียนเคยละเมิดศีลเป็นส่วนใหญ่ และในเรื่องของการรับรู้เรื่องศีล 5 ทางสื่อต่างๆ ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า สิ่งที่ทำให้ได้รับรู้เรื่องศีล 5 มากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและจากหนังสือธรรมะรวมไปถึงสื่อบุคคล เช่น พระสงฆ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง รองลงมา ได้แก่ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตรวมไปถึงหนังสือเรียน และส่วนกิจกรรมที่นักเรียนจะได้เข้าร่วมส่วนใหญ่นั้นเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนหรือทางชุมชนสร้างขึ้น เช่น การทำบุญตักบาตร และพิธีกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา

คำสำคัญ: กระบวนการ; จิตสำนึก; ศีล 5; เยาวชน

Abstract

This research aimed 1) study of conscience of five precepts of teenagers studying Chiang Mai's school, 2) to develop and test of the encouragement of conscience of the five precepts according to the correspond model and 3) to analysis the process and outcome of goodness conscience encouragement process of the five virtues of the youth in the school of Chiang Mai. This research has applied the Mixed Method based on the Quantitative research by employing the questionnaire for the groups of 30 students of Wat Weruwan in Chiang Mai for both before and after training and also employed the

qualitative research collecting data by way of in-depth interviews for the director and teachers of Weruwan school, Sarapee district, Chiang Mai and for two days training periods by Buddhist monks studying in the faculty of Buddhism of MCU. The training process of conscience development has different method such as lecture by using media as the VCD, and Dhamma songs.

The results are summarized as follows:

1. The process of cultivating consciousness according to the Five Precepts of the youth in school of Chiang Mai province, it has organized many activities viz., the Moral Camp, Making Merit by offering food to monks on the Buddhist Holy days and listen to Dhamma, Dhamma Study for the householder in all levels -: elementary, intermediate and advanced. However, there are no projects instilled in the Five Precepts to learn and to build up the correct knowledge.

2. The development and experiment to strengthen the consciousness according to the Five Precepts through the behavioral learning approach were conducted by using the role play, group discussion, newspapers, Power Point, CD and DVD in order to encourage students to understand different perspectives and the benefit of practicing the Five Precepts through the role plays.

3. The results of cultivating the awareness of goodness based on the Five Precepts of the youth in school of Chiang Mai province, it can be analyzed from the pre and post questionnaire of the training. There were 30 students aged 14-15 who studied in the junior high school level. The study found that after the training 7 male students have a better attitude in the first precept and there were 18 students have a better attitude in the second precept and the fifth precept. However, the male students have unclear attitude in the third and the forth precept. There were 3 female students have a better attitude in the first precept, 7 students in second precept, 5 students in third precept and 7 students in the fifth precept. However, it was found an unclear attitude in forth precept. Regarding the behavior of observing and offending the Five Precepts, it was found that most students have offended the Five Precepts. Most students have learned the Five Precepts from religious activities and religious books. Beside these, they have learned from individual media such as Buddhist monks, parents followed by radios,

televisions, online media (internet) and school books. In addition, they have learned the Five Precepts from activities that were organized by temples and communities viz., offering food to monks on an important Buddhist Holy days.

Keywords: Process; Conscience; Five Precepts; Youth

1. บทนำ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกตามหลักศีล 5 แก่เยาวชนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่” เกิดขึ้นจากความสนใจที่รัฐบาลโดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้า คสช. จึงแถลงออกกรายการโทรทัศน์ “คืนความสุขให้คนในชาติ” เมื่อคืนวันที่ 11 กรกฎาคม 2557 สรุปใจความได้ว่า สิ่งแรกที่ยังถือเป็นปัญหาของประชาชนคนในทุกระดับชั้นซึ่งต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การกำหนดค่านิยมหลักให้ชัดเจนในสังคมไทย เพื่อที่จะสร้างประเทศไทยให้เข้มแข็ง ดังนั้นประชาชนไทยต้องเข้มแข็งก่อน จึงถือเป็นที่มาของ “ค่านิยม 12 ประการ” อันเป็นค่านิยมหลักของสังคมไทยตามนโยบาย คสช. ที่มีนโยบายส่งเสริมให้เยาวชนปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ (Ministry Of Education, 2014) เนื่องจากมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมมากมายหลายประการ เช่น การทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุข การแตกแยกทางความคิด การเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และการจับจ้วงดูหมิ่นสถาบันหลักของชาติ ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากการขาดสติ จิตสำนึก ศีลธรรมและคุณธรรม

จริยธรรม อันจะส่งผลให้สังคมเกิดความขัดแย้ง

สังคมไทย ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะเห็นการดำเนินชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลหล่อหลอมด้วยหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งอยู่ในความคิดหรือชีวิตจิตใจของคนไทยเป็นเวลานาน สามารถสังเกตได้จากผลสะท้อนที่ปรากฏออกมาในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิตทัศนคติพฤติกรรมนิสัยใจคอของชาวไทยตลอดจนถึงวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ลักษณะดังกล่าวซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนาโดยการนำมาปฏิบัติดัดแปลงให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต (Rachanuphap, 1973 : 7) การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ตามลักษณะของปัญหาตามสติปัญญาและความประสงค์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นระดับคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีหลายระดับ ทั้งที่เป็นสัจธรรมเบื้องต้นเบื้องต้นและเบื้องต้นสูง มีทั้งส่วนที่เรียกว่าเป็นโลกียธรรมและโลกุตระธรรม ศีลเป็นคำสอนระดับเบื้องต้นหรือระดับพื้นฐานคำสอนทั้งหมดเป็นระบบการปฏิบัติ เพราะเหตุที่คำสอนเป็นสัจธรรม คือ เกิดจากประสบการณ์จริงคำสอนจะให้ผลอย่างแท้จริงเฉพาะผู้ที่นำไปปฏิบัติเท่านั้น ศีลก็อยู่ในลักษณะ

เดียวกันแม้ว่าจะเป็นคำสอนระดับพื้นฐานแต่ถ้าคนนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้วจะมีความสัมพันธ์กับระบบอื่นๆ และพัฒนาขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุดดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ศีลมีลักษณะอย่างนี้ สมาธิมีลักษณะอย่างนี้ ปัญญามีลักษณะอย่างนี้ สมาธิอันบุคคลอบรมโดยมีศีลเป็นฐานย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ปัญญาอันบุคคลอบรมโดยมีสมาธิเป็นฐานย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก จิตอันบุคคลอบรมโดยมีปัญญาเป็นฐานย่อมหลุดพ้นโดยชอบจากอาสวะทั้งหลาย คือ กามสวะและอวิชชาสวะ (Tripitaka 10/14/89)

ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญหรือเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชน คือหลัก คุณธรรม และจริยธรรมที่สร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรมมีคุณภาพภายในคือ ความชื่นชมยกย่อง ในขณะที่การกระทำชั่ว การเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นเกณฑ์สากลที่ตรงกัน เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียน ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤตินอกใจในกาม เป็นต้น เป็นสภาพการณ์ของการทำความดี คือ ความเหมาะสมตามควรต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่สามารถจำแนกได้ สามารถสั่งสอนอบรมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีสติสัมปชัญญะรับผิดชอบชั่วดีตามทำนองคลองธรรม มีจิตใจลักษณะนิสัยและความตั้งใจ (Phra Thamkosajarn, (Prayoon Dhmmajitto), 2003 : 25-26) กระทรวงศึกษาธิการ จึงรับนโยบายดังกล่าวมามอบให้โรงเรียนทำการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เช่น การอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม การเข้าค่ายคุณธรรม

เรียนธรรมศึกษา ตักบาตรและฟังเทศน์ในวันสำคัญ เป็นต้น ทั้งนี้ มหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ (สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์) ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ในทุกภาคส่วน ยึดมั่น ปฏิบัติอยู่ในศีล 5 โดยได้จัดโครงการ “หมู่บ้านและโรงเรียนรักษาศีล 5 ครอบคลุมอบอุ่น” เป็นโครงการที่รณรงค์เรื่องการฝึกฝนสร้างนิสัยที่ดี โดยการ “คิดดี พูดดี ทำดี” เพราะนิสัยดีเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครอบคลุมอบอุ่นเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างสังคมที่สงบสุข โดยยึดหลักการสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก โดยมีเป้าหมายสำคัญในการนำธรรมะไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะหลักศีล 5 ครอบคลุมอบอุ่น สังคมสงบสุข เกิดความสมานฉันท์ เด็กและเยาวชนห่างไกลยาเสพติดและอบายมุขต่างๆ (Office of Buddhism, 2014 : 5)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย ในการเสริมสร้างกระบวนการสร้างจิตสำนึกที่ดีงามได้ อย่างไรที่ให้อยู่ในกรอบของ ศีล 5 ในการวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกตามหลักศีล 5 แก่เยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่”

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาและทดลองการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย

3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการและผลลัพธ์การเสริมสร้างจิตสำนึกแห่งความดีงามตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) (Koenchai, 2016 : 295-313) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยใช้กลุ่มทดลองจากเด็กเยาวชนอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปี ในนักเรียนระดับมัธยมตอนต้นระดับ 1-3 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกตามหลักศีล 5 โดยการอบรมเป็นเวลา 2 วัน ใช้วิธีการอบรมหลายวิธีการ เช่น การใช้เกม การแสดงละคร การบรรยายโดยใช้วีซีดี เพลง เป็นต้น โดยพระนิสิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 เป็นพระวิทยากรผู้ให้การอบรม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (Asksornsua, 2016 : 103-116) ที่ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) กับคณะผู้อำนวยการและครูโรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ทักษะคตที่มีต่อศีล 5 ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
3. พฤติกรรมการรักษาและการล่วง

ละเมิดศีล 5 ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

4. การรับรู้เรื่องศีล 5 ทางสื่อต่างๆ ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

5. การเข้าร่วมโครงการอบรมทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

6. การสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียนในการอบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างไรโรงเรียนวัดเวฬุวันมีนโยบายในการอบรมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โดยจัดทำเป็นโครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โครงการนำความดีศรีเวฬุวัน โครงการพัฒนาวินัยคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโดยรูปแบบยุวชนทหาร และโครงการสืบสานฮอยกับชุมชน ตอนที่ 2 วิธีดำเนินการในรูปแบบ ประกอบด้วย 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ดำเนินการตามเป้าหมาย คือ นักเรียนได้สวดมนต์และปฐมนิเทศคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมด้านระเบียบวินัยและรักษาความสะอาด นักเรียนฝึกมารยาทไทย ใฝ่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะ และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและนักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรมนำไปสู่ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) โครงการนำความดีศรีเวฬุวัน เช่น กิจกรรมที่ 1 เข้าค่ายคุณธรรม อบรมเตรียมความพร้อม ความมีระเบียบวินัยและคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมที่ 2 ความดีสากล 5 ประการ เช่น ตอบปัญหาธรรมทาง

ก้าวหน้า ทำบุญตักบาตรวันพระ กิจกรรมคารวะธรรม ร่วมทำบุญและวันสำคัญของชุมชน คนศรีเวฬุวัน ให้รางวัลคนดีศรีเวฬุวัน ให้คำชมเชยยกย่อง มอบเกียรติบัตร การออมทรัพย์ จัดทำสมุดเงินฝาก มอบหมายนักเรียนเข้ามารับผิดชอบ โดยกำหนดการฝากในวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ของสัปดาห์ และจัดสรรเงินปันผลแก่นักเรียนที่เข้าโครงการ มอบทุนช่วยเหลือนักเรียนยากจนและด้อยโอกาส โดยจัดหาทุนจากการบริจาคหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และชุมชน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและปลูกจิตสำนึกรักความเป็นไทย โดยการอบรมหน้าเสาธง เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนจัดขึ้น กิจกรรมการประกวด

ต่างๆ กิจกรรมวันสำคัญ เป็นต้น 3) โครงการพัฒนาวินัย คุณธรรม และจริยธรรมนักเรียนโดยรูปแบบยุวชนทหาร โดยใช้รูปแบบยุวชนทหารส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยใช้รูปแบบยุวชนทหาร และส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัส 4) โครงการสืบสานรอยกับชุมชน ดำเนินการโดยกิจกรรมที่ 1 สืบชะตาหมู่บ้าน (ต้นสะหลี่) กิจกรรมที่ 2 รดน้ำดำหัวปีใหม่เมือง (สงกรานต์) กิจกรรมที่ 3 การร่วมทำบุญงานมงคลต่างๆ งานบำเพ็ญกุศลศพ งานกฐิน ผ้าป่า เป็นต้น กิจกรรมที่ 4 ทำบุญสลากภัต และตอนที่ 3 ผลการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานกิจกรรม

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุวัตถุประสงค์	ผลสำเร็จ
สัมภาษณ์ ผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครู โรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	ได้รับทราบกระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกตามหลักศีล 5 และแนวทางการปฏิบัติในรูปแบบของโครงการว่ามีหรือไม่	เพื่อศึกษากระบวนการสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่	เกิดกระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 ที่นำไปสู่การสร้างแผนและออกแบบที่จะนำไปอบรมแก่เยาวชนนักเรียนโรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
อบรมเยาวชนนักเรียน โรงเรียนวัดเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตามแผนกระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5	ได้รับทราบกระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย เช่น การเล่นเกม	เพื่อพัฒนาและทดลองการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย	นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และได้รับทราบทัศนคติที่มีต่อการอบรมเรื่องศีล 5

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรล่วัตถุประสงค์	ผลสำเร็จ
เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับเยาวชนนักเรียนโรงเรียนอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	ได้รับทราบทัศนคติของเยาวชน นักเรียนโรงเรียนวัดเวฬุวันอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	เพื่อวิเคราะห์กระบวนการและผลลัพธ์การเสริมสร้างจิตสำนึกแห่งความดีงามตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่	ผลวิเคราะห์จากกรอบรมที่ได้จากแบบสอบถาม

4. สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Personal In-Depth Interview) กับคณะผู้อำนวยการและครูโรงเรียนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้ กิจกรรมที่โรงเรียนทำคือ กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม โดยโรงเรียนจะให้นักเรียนได้ไปร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ให้ความรู้และถ่ายทอดสิ่งต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ซึมซับและเข้าถึงพระพุทธศาสนาได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะใช้เวลาทั้งสิ้น 1 วัน กิจกรรมการทำบุญ ใสบาตรข้าวสารอาหารแห้ง ในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของวันสำคัญนั้นๆ และยังส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งนักเรียนยังได้รับฟังเทศน์จากพระสงฆ์ในวันนั้นๆ ด้วย กิจกรรมการศึกษาธรรมศึกษา ชั้นตรี โท และเอก สำหรับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และศึกษาธรรมะให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้เข้าใจประวัติความเป็นมาเข้าใจหลักธรรมะต่างๆ ของพระพุทธศาสนาได้มาก

ยิ่งขึ้น จากพระสงฆ์ที่มีความรู้อย่างถ่องแท้ แต่กิจกรรมการรักษาศีล 5 ในโรงเรียน ยังไม่มีโครงการที่ปลูกฝังในเรื่องของศีล 5 ในการเรียนรู้และเสริมสร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดีงามถูกต้อง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรมีการปลูกฝังในเรื่องของศีล 5 ดังนั้น จึงต้องมีการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง โดยทำการอบรมและให้ความรู้ในเรื่องของศีล 5 ดังนั้น จากการสัมภาษณ์ จึงนำไปสู่การทำแผนการอบรม โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย

2. พัฒนาและทดลองการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักศีล 5 โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัยตามแผนการอบรมตามหลักศีล 5 (การสร้างแผนการอบรมตามหลักศีล 5) เน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมแบบสมวัย เช่น แสดงบทบาทสมมติ แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปราย สื่อหนังสือพิมพ์ Power Point และสื่อจาก CD และสื่อ DVD การวิจัยได้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหมายและโทษของการไม่รักษาศีล 5 โดยให้นักเรียนได้ศึกษาความหมายจากสื่อต่างๆ ที่สร้าง

ขึ้นและให้นักเรียนได้มีโอกาสออกความคิดเห็นต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนให้เข้าใจมุมมองต่างๆ มากขึ้น ตลอดจนได้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหมายของศิลปะ และโทษของการไม่รักษาศิลปะ โดยการเสนอเป็นเรื่องราวผ่านตัวละครต่างๆ ที่นักเรียนได้คิดเรื่องขึ้นมา จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และซึมซับความรู้ด้วยตนเองทำให้ความรู้ที่ได้นี้เป็นความรู้ที่ยั่งยืนกว่าการดูละครหรือการอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว

3. ผลลัพธ์การเสริมสร้างจิตสำนึกแห่งความดีงามตามหลักศีล 5 ของเยาวชนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์จากแบบสอบถามก่อนและหลังการอบรม

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ชาย 20 คน หญิง 10 คน รวมเป็น 30 คน 2) อายุต่ำกว่า 14 ปี 17 คน และอายุ 15 ปี 3 คน และ 3) ศึกษาอยู่มัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ 21 คน ศึกษาอยู่มัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ 6 คน และศึกษาอยู่มัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ 3 คน

3.2 ทักษะคดีที่มีต่อศีล 5 ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเพศชายหลังได้รับการอบรมมีทักษะคดีที่ดีขึ้นในศีลข้อที่ 1 เพิ่มขึ้น 7 คน จาก 2 หัวข้อ คือ ศีลข้อที่ 2 มีทักษะคดีที่ดีขึ้น 18 คน จาก 4 หัวข้อ และศีลข้อที่ 5 มีทักษะคดีที่ดีขึ้น ส่วนในศีลข้อที่ 3 และ 4 มีทักษะคดียังไม่ชัดเจน คือ มีทักษะคดีคงเดิม เพศหญิงหลังได้รับการอบรมมีทักษะคดีที่ดีขึ้นในศีลข้อที่ 1 เพิ่มขึ้น 3 คน จาก 2 หัวข้อ ศีลข้อที่ 2 มีทักษะคดีที่ดีขึ้น 7 คน จาก 4 หัวข้อ ศีลข้อที่ 3 มีทักษะคดีที่ดีขึ้น 5 คน จาก 3 หัวข้อ และศีลข้อที่ 5 มีทักษะคดี

ที่ดีขึ้น 7 คน จาก 3 หัวข้อ ส่วนในศีลข้อที่ 4 มีทักษะคดีไม่ชัดเจน คือมีทักษะคดีคงเดิม

3.3 พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่ พบว่านักเรียนเคยละเมิดศีลเป็นส่วนใหญ่ โดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ศีลข้อที่ 1 มีการเคยละเมิดมากที่สุด รองลงมาคือศีลข้อที่ 4 มีการเคยละเมิดศีล ตามปัจจัยตัวบุคคล คือ ละเมิดศีลกับพ่อแม่ กับเพื่อนและกับครูอาจารย์น้อยที่สุด ศีลข้อที่ 5 และศีลข้อที่ 3 มีการรักษาศีลได้ 100 %

3.4 การรับรู้เรื่องศีล 5 ทางสื่อต่างๆ ของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสิ่งที่ทำให้ได้รับรู้เรื่องศีล 5 มากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและจากหนังสือธรรมะรวมถึงสื่อบุคคลด้วย เช่น พระสงฆ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง อาจารย์และเพื่อน ในส่วนของสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตรวมไปถึงหนังสือเรียนสามารถรับรู้เรื่องศีล 5 ได้ในระดับปานกลางเท่านั้น และสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายได้รับรู้เรื่องศีล 5 น้อยที่สุดคือ สื่อหนังสือพิมพ์และป้ายโฆษณาบอร์ด หรือแผ่นพับ

3.5 การเข้าร่วมโครงการอบรมทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนเวฬุวัน อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนจะได้เข้าร่วมส่วนใหญ่นั้นเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนหรือทางชุมชนสร้าง ขึ้น เช่น การทำบุญตักบาตร การเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3.6 ข้อเสนอแนะปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล 5

พบว่า ปัญหา มาจากการไม่เชื่อในศีล 5 ทำให้ไม่รู้จักยับยั้งใจ ตลอดจนมองว่าการละเมิดศีล 5 เป็นเรื่องปกติและเป็นเหตุผลจำเป็นสำหรับสังคมปัจจุบัน โดยมีแนวทางในการแก้ปัญหาคือ เข้าวัดบ่อยๆ ฟังธรรม อบรมให้เข้าใจในเรื่องศีล 5 ผลดีสื่อประเภทละคร ฝึกฝนตนเองโดยการนั่งสมาธิและสวดมนต์

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกตามหลักศีล 5 แก่เยาวชนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า การอบรมทำให้เยาวชนมีจิตสำนึกตามหลักศีล 5 มากขึ้นแต่ถือว่าค่อนข้างน้อย เนื่องจากเยาวชนทุกวันนี้ไม่ได้รับการปลูกฝังการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับศีล 5 อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการปลูกฝังศีลข้อ 3 ข้อ 4 และศีลข้อ 5 โดยจะสังเกตจากข้อมูลที่ได้คือ ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่จะไม่ได้กระทำความผิดในข้อดังกล่าว แต่เขากลับคิดว่าเมื่อมีผู้คนที่กระทำความผิดแล้วเขารู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติ ดังการสำรวจข้อมูลในหัวข้อการมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม ถ้ามีประโยชน์มาก จะพูดโกหกบ้างก็ไม่ใช่ไรและการดื่มเหล้าหรือเบียร์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารมือเย็นซึ่งเยาวชนจะนำสิ่งที่เห็นจากชีวิตประจำวันผ่านทางสื่อต่างๆ มีทัศนคติความถูกต้อง

ดังนั้นการปลูกฝังจิตสำนึกตามหลักศีล 5 จึงควรทำควบคู่ไปกับการผลิตสื่อการสร้างเสริมศีล 5 ทางโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้นและน่าสนใจสำหรับเยาวชน โดยทำควบคู่ไปกับการ

สร้างกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างจิตสำนึกในศีล 5 อย่างจริงจัง โดยการสร้างโครงการในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในศีล 5 ได้แก่

1. การสร้างโครงการในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในศีล 5 โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เช่น การสวดมนต์ มีความใฝ่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะ บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เพื่อพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น โครงการเพื่อพัฒนาอบรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการอบรมจากกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมและกิจกรรมความดีสากล 5 ประการ กิจกรรมตอบปัญหาธรรมทางก้าวหน้า กิจกรรมทำบุญตักบาตรวันพระ กิจกรรมคารวะธรรมร่วมทำบุญและวันสำคัญของชุมชน โดยผู้เรียนจะได้ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและปลูกจิตสำนึกรักความเป็นไทย โดยการอบรมหน้าเสาธง และกิจกรรมชุมชนจัดขึ้น กิจกรรมการประกวดต่างๆ กิจกรรมวันสำคัญ โดยโครงการดังที่กล่าวมานี้ ล้วนแล้วแต่จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนสามารถมีจิตสำนึกตามหลักศีล 5 เพื่อใช้ในการดำรงชีพได้อย่างมีความสุข

2. ปรับกระบวนการเสริมสร้างหรือทำแผนการอบรมให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน

3. ปรับทัศนคติที่มีต่อการรักษาศีล 5 อย่าให้คนในสังคมมองว่าการละเมิดศีล 5 เป็นเรื่อง

ปกติธรรมดาในสังคมปัจจุบัน เช่น การมีกิ๊ก การมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนการดื่ม เครื่องดื่มมีนเมาต่างๆ โดยชี้ให้เห็นถึงโทษที่เกิดจากการละเมิดศีล 5 ให้มากขึ้น

4. การผลิตสื่อการกับการรักษาศีล 5

หรือการกระตุ้นให้นักเรียนเลือกคู่อุปถัมภ์ที่ดีและมีประโยชน์ที่ส่งเสริมการมีศีลธรรมและคุณธรรม เช่น ให้นักเรียนละครเรื่อง พระมหาชนกแล้วให้นักเรียนจับในความสำคัญของเรื่อง รวมถึงให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดจากละครนั้นๆ

References

- Asksornsua, P. (2016). A Model of Public Min Development on Integrated Buddhist for Junior Secondary School Students in the Education Service Area Office 3. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 103-116.
- Damrong Rachanuphap, (1973). *Cammadevivamsa : Hariphunchai Legend Phranakorn*. Bangkok : Bannakit Trading Ltd.
- Koenchai, N. (2016). Mixed Research Methodology : The Third Research Methodology. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 295-313.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka : Thai Version*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.
- Office of Buddhism. (2014). *Operation Manual The Project of Reconciliation using the Principles of Buddhism. "The Village Preserves the Precepts 5"*. <https://www.sila5.com/download/index/index>. (Accessed 6 March 2018).
- Phra Thamkosajarn (Prayoon Dhmmajitto). (2003). *Thai Education Direction*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.

